

“Kultura i Natura”
**Deklaracja o roli ekoturystyki w ochronie i zachowaniu dziedzictwa
przyrodniczego i kulturowego**

Cieszyn, 29 marca 2023 roku

Sygnatariusze niniejszej Deklaracji,

MAJĄC NA UWADZE światowe deklaracje i dokumenty uwzględniające założenia turystyki zrównoważonej i ekoturystyki, w tym:

Ekoturystyczną deklarację z Quebec, 2002¹;

Ramową Konwencję o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (Konwencję Karpacką), Kijów, 2003²;

Oświadczenie o ekoturystyce z Oslo, 2007³;

¹ Quebec Declaration on Ecotourism, UN International Year of Ecotourism, UNEP i UNWTO, 2002.

² Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians (Carpathian Convention), Kijów, 2003.

³ Oslo Statement on Ecotourism, Globalna konferencja ekoturystyczna, TIES, 2007.

Globalne kryteria zrównoważonej turystyki, 2008⁴;

Deklarację o europejskiej sieci greenways z Lille, 2000; późniejszą Deklarację z Madrytu na rzecz europejskiej sieci greenways, 2010⁵;

Deklarację o ekoturystyce w Europie z Braszowa określającą koncepcję destynacji ekoturystycznych, 2013⁶;

Deklarację na Rzecz Działań Klimatycznych w Turystyce z Glasgow, 2021⁷;

UWZGLĘDNIAJĄC Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 ONZ określającą 17 celów zrównoważonego rozwoju⁸;

PRZYJMUJĄC definicję ekoturystyki Globalnej Sieci Ekoturystycznej - Global Ecotourism Network:

Ekoturystyka to odpowiedzialne podróżowanie do obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, które przyczynia się do ochrony środowiska i podtrzymuje dobrobyt lokalnych społeczności. Jednocześnie – poprzez edukację wszystkich zainteresowanych grup (odwiedzających, personelu i odwiedzanych) – buduje wiedzę i świadomość.

Zgadzają się, że:

- 1) Ekoturystyka opiera się na lokalnych zasobach, dziedzictwie, wyjątkowości miejsca. Wspiera ochronę oraz zachowanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Umożliwia zwiedzającym poznawanie i pogłębianie wiedzy o odwiedzanym regionie i jego mieszkańcach, odkrywanie jego unikatowości i różnorodności. Zwiększa świadomość zarówno turystów, jak i mieszkańców oraz buduje poparcie społeczne dla miejsc cennych przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo oraz obszarów chronionych.
- 2) Regiony ekoturystyczne (tzw. destynacje ekoturystyczne), przy zaangażowaniu społeczności lokalnych, powinny zwracać szczególną uwagę na ciekawą i angażującą prezentację oraz interpretację dziedzictwa miejsca - historii, sztuki, zabytków,

⁴ Global Sustainable Tourism Criteria (GSTC), Światowy kongres ochrony przyrody IUCN w Barcelonie, UNEP, UNWTO i Rainforest Alliance, 2008.

⁵ Lille Declaration towards an European Greenway Network, 2000; później Madrid Declaration for a European Green Network, European Greenways Association EGWA, 2010.

Declaration towards an „European Greenway Network”, 2000.

⁶ Declaration of the 2nd European Ecotourism Conference, European Ecotourism Network, Braszów, 2013.

⁷ The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism, Szczyt Klimatyczny COP 26 w Glasgow, ONZ, UNWTO, 2021.

⁸ UN Transforming Our World – The 2030 Agenda for Sustainable Development.

produktów lokalnych, krajobrazu, przyrody oraz współczesnej kultury regionalnej, w tym wydarzeń promujących dziedzictwo oraz włączać wszystkie pokolenia w ten proces. Do form atrakcyjnej interpretacji dziedzictwa związanych z ekoturystyką należą m.in. wioski tematyczne, ekomuzea, zagrody edukacyjne, warsztaty twórcze, zielone szlaki greenways, questy i gry terenowe etc.

- 3) Destynacje ekoturystyczne powinny stawiać szczególny nacisk na ochronę krajobrazu kulturowego, dbałość o estetykę otoczenia, architekturę i ład przestrzenny, uwrażliwienie społeczności lokalnych i turystów w tej dziedzinie, a także tworzenie wzorców ochrony krajobrazu i upowszechnianie dobrych praktyk.
- 4) Rozwój terenów przygranicznych jest podstawą długofalowego i kompleksowego rozwoju zrównoważonego, w którym swoje ważne miejsce zajmuje ekoturystyka. Współpraca transgraniczna jest kluczowa dla zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego regionu. Naturalne ekosystemy nie uwzględniają istnienia granic, a ich prawidłowa ochrona oraz odpowiednie gospodarowanie człowieka nie są możliwe bez traktowania tych ekoregionów jako spójnych obszarów przyrodniczych.
- 5) Ekoturystyka włącza w działania różne pokolenia i grupy społeczne, zwłaszcza młodych ludzi, kobiety i seniorów, zachowując równość społeczną w regionie i wyrównując szanse słabszych grup. Poprzez ekoturystykę można skutecznie aktywizować różne grupy społeczności lokalnych, dając możliwość działania i rozwoju wszystkim pokoleniom dla wspólnego dobra.
- 6) Ekoturystyka oparta na społecznościach lokalnych (ang. community-based ecotourism) pełni rolę w wyrównywaniu szans, szczególnie w zakresie, w jakim wzmacnia pozycję kobiet. Ekoturystyka to doskonała okazja dla kobiet do rozwoju zawodowego i osobistego w społeczności, w której mieszkają i pracują. Pozwala na angażowanie kobiet o różnych umiejętnościach, zainteresowaniach i pasjach. Ekoturystyka łączy także kobiety z miejscem, w którym żyją, co jest korzystne dla całej społeczności i wszystkich jej pokoleń.
- 7) Ekoturystyka może odegrać dzisiaj wyjątkową rolę w przywróceniu wzrostu oraz stabilności społeczeństwom i społecznościom świata, gdyż jak żadna inna działalność gospodarcza opiera się na interakcji między ludźmi, międzynarodowym dialogu, szacunku dla lokalnej kultury i różnorodności, otwartości, współpracy i solidarności wykraczającej poza granice państw*.

Sygnatariusze:

Fundusz Partnerstwa, Polska

Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, Polska

European Greenways Association EGWA

Stowarzyszenie Greenways Polska, Polska

Fundacja Bieszczadzka, Polska

ČSOP Veronica / Czech Union for Nature Conservation Veronica, Republika Czeska

Nadace Partnerství, Republika Czeska

Partnerství, o.p.s., Republika Czeska

Youth Initiative for Human Rights, Serbia

Dunakanyar Kultúrtáj és Környezetvédelmi Egyesület/Danube Bend Cultural Agglomeration and Association for Environmental Protection, Węgry,

Nadácia Aevis, Słowacja

Greenways Ukraina, Ukraine

Fundatia pentru Parteneriat/Romanian Environmental Partnership Foundation, Rumunia

Fundacja Wspierania Kreatywnej Edukacji, Rozwoju i Rewitalizacji „KREAKTYWATOR”, Polska / Foundation for Supporting Creative Education, Development and Revitalization "KREAKTYWATOR"

Dom Przyrody i Kultury / Nature and Culture House, Polska

Postomińskie Stowarzyszenie “Razem Lepiej” / Postomino Association "Together Better", Polska

Strefa Rytmu / Rhythm Zone, Polska

Fundacja Made in Brochów / Made in Brochów Foundation, Polska

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chełmku / Municipal Center of Culture, Sports and Recreation in Chełmek, Polska

Stowarzyszenie Orzeł i Reszka / Heads or Tails Association, Polska

Stowarzyszenie Schron Kultury Europa / European Culture Shelter Association, Polska

Stowarzyszenie Cech Rzemiosł Różnych / Association of Various Crafts Guilds, Polska

Towarzystwo Przyjaciół Lanckorony / Friends of Lanckorona Society, Polska

Stowarzyszenie "Co się to Porobi" / Association "What't going on", Polska

Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne "Na Bursztynowym Szlaku", Polska

*Źródła:

Jampol Glenn, Janér Ariane, *World, Interrupted*, Global Ecotourism Network, 2020.

Zaręba Dominika, *Ekoturystyka*, IV wyd., PWN, Warszawa 2020.

Foto: archiwum Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”